

Nr 43.

Ankom till Riksdagens kansli den 8 maj 1913 kl. 3 e. m.

*Utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående
ändring av grunderna för pensionering av äldre barn-
morskor.*

I en till Riksdagen den 25 nästlidna april avläten, till bankoutskottet för förberedande behandling överlämnad proposition, nr 292, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för samma dag, föreslagit Riksdagen *dels* att godkänna följande ändringar och tillägg till de genom nådiga kungörelsen den 18 september 1908 fastställda grunder för pensionering av äldre barnmorskor:

Barnmorska, som vunnit inträde i barnmorskornas pensionsanstalt i enlighet med bestämmelserna i nådiga kungörelsen den 18 september 1908 angående rätt till pension för äldre barnmorskor, berättigas kvarstå i pensionsanstalten, oaktat hon icke längre innehar sådan anställning hos kommun eller å barnbördshus, som medfört tillträde till anstalten. Föreskrivna inbetalningar till pensionsanstalten må i sådant fall av barnmorskan själv fullgöras.

Rätt att komma i åtnjutande av pension må av pensionsanstaltens styrelse kunna tillerkännas barnmorska, oaktat hon icke i 12 år haft sådan anställning hos kommun eller å barnbördshus, som medfört tillträde till pensionsanstalten.

I händelse barnmorska genom obotlig sjukdom eller vanförhet blivit urståndsatt att utöva barnmorskeyrket, må pensionsanstaltens styrelse medgiva sådan barnmorska rätt till pension, även om hon icke uppnått en levnadsålder av 65 år.

Statens kostnad för pensioneringen av ifrågavarande barnmorskor må icke till följd av dessa bestämmelser överstiga den, som skulle å staten belöpa, därest bestämmelserna i ovannämnda kungörelse tilläm-

pats oförändrade; dock att, i händelse barnmorska av anledning, som nyss nämnts, erhåller pension före 65 års ålder, till sådan barnmorskas pensionering må redan från den tidigare pensionsåldern från statsverket utgå pensionsbidrag av samma storlek, som enligt andra punkten av 1908 års kungörelse skolat utgå vid pensionering efter uppnådda 65 år. Det ankommer på pensionsanstaltens styrelse att i anledning härav meddela erforderliga föreskrifter;

dels ock, under förutsättning att detta förslag godkännes, medgiva, att samma bestämmelser må få tillämpas på de äldre barnmorskor, som enligt 1908 års kungörelse varit delägare i pensionsanstalten, men under tiden från och med år 1911 lämnat sin anställning utan rätt till pension.

I fråga om den i ärendet förebragta utredningen tillåter sig utskottet hänvisa till propositionen.

Utskottet.

Förevarande proposition avser ändringar i och tillägg till de genom kungörelsen den 18 september 1908 fastställda grunder för pensionering av äldre barnmorskor.

Sedan Riksdagen år 1904 godkänt vissa grunder för inrättande av en anstalt för beredande av ålderdomsunderstöd åt äldre barnmorskor, utfärdade Kungl. Maj:t den 31 december 1904 reglemente för nämnda anstalt.

Enligt detta reglemente upphör för barnmorska, vilken icke vidare innehar sådan anställning hos kommun eller å barnbördshus, som medfört tillträde till pensionsanstalten, delägarskap i anstalten, men är hon berättigad att utbekomma sitt på egna insatser grundade tillgodohavande hos anstalten med därå upplupen ränta, dock äger barnmorska, som 12 år varit delägare i anstalten och därunder fullgjort föreskrivna inbetalningar, kvarstå såsom delägare.

Rätt att komma i åtnjutande av pension inträder för delägare, som fullgjort föreskrivna inbetalningar, efter 20 års yrkesmässig verksamhet som barnmorska, därav minst 12 år i sådan anställning hos kommun eller å barnbördshus, som berättigat till inträde i anstalten, och sedan hon uppnått 65 levnadsår, eller, i händelse hon genom obotlig sjukdom eller vanförhet blivit urståndsatt att vidare utöva barnmorskeyrket, 55 år, i vilket senare fall tjänstetiden kan inskränkas till förenämnda 12 tjänsteår hos kommun eller å barnbördshus.

Till pensionsanstalten skall barnmorskan, kommun eller barnbördshus inbetala ett visst minimibelopp om året och staten lämna bidrag med motsvarande belopp.

Pension utgår i form av livränta i förhållande till de för barnmorskan gjorda inbetalningar.

Understöden blevo emellertid så svaga, att redan 1908 års Riksdag på Kungl. Maj:ts förslag godkände vissa ändringar i pensioneringsgrunderna, varigenom pensionerna väsentligen förbättrades. Pensionerna sattes nu till visst belopp och indelades i två klasser å resp. 100 kr. och 150 kr. Till dessa pensioner skulle kommun eller barnbördshus till anstalten inbetala viss kvotdel av kostnaden, i förra fallet $\frac{1}{3}$ och i senare fallet $\frac{1}{2}$ och staten återstående delen.

I avseende å pensionsvillkoren vidhöllos förut gällande bestämmelser om 65 levnadsår och 20 års yrkesmässig verksamhet, därav minst 12 år i anställning hos kommun eller å barnbördshus. Däremot fick, som det vill synas oavsiktligt, undantaget om pensionsrätt vid 55 levnadsår i händelse av obotlig sjukdom eller vanförhet bortfalla; dock skulle pensionsanstaltens styrelse äga att i särskilda fall tillerkänna pension åt barnmorska, som varit anställd hos kommun utan fast arvode, även om hon icke under 12 år haft i reglementet föreskriven minimiinkomst.

Bestämmelserna om 12 års anställning hos kommun eller å barnbördshus mot vissa avlöningsvillkor, samt om en levnadsålder av i regel 65 år för pensions erhållande, hava orsakat, att åtskilliga barnmorskor vilka till följd av vanförhet, sjuklighet eller annan utan deras förvällande mellankommen anledning måst lämna sin anställning hos kommun eller barnbördshus, förlorat pensionsrätt och kommit i en mycket bekymmersam ställning.

I syfte att bereda dessa gamla barnmorskor någon lättnad i levnadsvillkoren har Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen att medgiva några jämkningar i och tillägg till de år 1908 fastställda grunderna för pensionering. Förslaget går huvudsakligen ut på att barnmorska skall få kvarstå i anstalten, oaktat hon icke längre innehar så beskaffad anställning hos kommun eller å barnbördshus, som hittills fordrats, med villkor dock att barnmorskan själv fullgör föreskriven inbetalning samt att styrelsen för pensionsanstalten må kunna under vissa förutsättningar tilldela pension åt barnmorska, som icke i 12 år innehaft sådan anställning hos kommun eller å barnbördshus, som medfört rätt till inträde i anstalten, och åt barnmorska, som icke uppnått 65 levnadsår, men genom obotlig sjukdom eller vanförhet blivit urständsat att utöva barnmorskeyrket.

Vidare har Kungl. Maj:t föreslagit, att de nya bestämmelserna må få tillämpas på äldre barnmorskor, som enligt 1908 års kungörelse varit

delägare i pensionsanstalten men efter den 1 januari 1911 lämnat sin anställning utan rätt till pension.

Någon avsevärd kostnad för staten torde ej de ifrågasatta ändringarna och tilläggen medföra — möjligen kommer kostnadsökningen att nu uppgå till ett belopp av mellan 3,000 och 6,000 kr., men utgiften kommer naturligen att minskas, i den mån de gamla barnmorskorna, villka erhålla pensioner på grund av de nya bestämmelserna, avgå med döden.

Någon ökning av förslagsanslaget 30,000 kr. till pensionering av barnmorskor påfordras icke av ett godkännande av Kungl. Maj:ts framställning.

Då de förhållanden, som föranlett Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning, synas utskottet synnerligen behjärtansvärda och vad Kungl. Maj:t föreslagit nära ansluter sig till bestämmelserna i det senaste reglementet för barnmorskornas pensionering av den 30 december 1910, finner utskottet, som icke haft något att anmärka mot Kungl. Maj:ts framställning, sig böra förorda bifall till densamma.

Utskottet hemställer alltså,

att Kungl. Maj:ts förevarande proposition må
vinna Riksdagens bifall.

Stockholm den 8 maj 1913.

På bankoutskottets vägnar:

I. VON STAPELMOHR.

Vid detta ärendes behandling inom utskottet hava närvarit:

Av Första kammaren: herrar *von Stapelmohr*, *Neiglick*, *Ekman*, *Carlberg*, *Holmquist*, *Hedenstierna*, *Gustafsson* och *Roos*; samt

av Andra kammaren: herrar *Wijk*, *Olsson* i *Blädinge*, *Kristensson*, *Leander*, *Hagberg*, *Jonsson* i *Gumboda*, *Sommelius* och *Berg* i *Munkfors*.
